

KLAGANDE

Tarkett AB, 372 81 Ronneby
Ombud: Advokaten SÅW,
Alrutz' Advokatbyrå AB, Box 7493, 103 92 Stockholm

MOTPART

Länsstyrelsen i Blekinge län, 371 86 Karlskrona

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Blekinge läns beslut den 12 januari 2007, dnr 575-301-07,
se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om utredning av industrideponi

DOMSLUT

Miljödomstolen avslår överklagandet men flyttar fram tidpunkterna för redovisning av undersökningsplanen och resultatet av utredningen på följande sätt.

- Undersökningsplan skall ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 29 februari 2008.
- Resultat från utredningen skall ha redovisats senast den 2 mars 2009.

YRKANDEN M.M.

Tarkett AB har yrkat att Miljödomstolen upphäver det överklagade beslutet.

Till stöd för överklagandet har bolaget anfört följande.

Länsstyrelsen saknar laga grund för att utfärda det beslutade föreläggandet mot bolaget.

Bolaget har i den deponi som Länsstyrelsens beslut avser lagt upp spill från sin produktion av plastmattor tillverkade av PVC. På det sätt som tillverkningen bedrevs vid tiden för uppläggandet av deponin uppkom fortlöpande visst spill i form av en avskuren remsa på varje sida av de pressade materialbanorna. Visst spill uppkom också vid uppstart och avslut av varje körning. Dessa former av spill kan numera till största delen återanvändas i produktionsprocessen varför spillmängderna har reducerats avsevärt.

Naturvårdsverket har på uppdrag av regeringen gjort en bedömning av miljöeffekterna av konventionell deponering av PVC (Vad skall vi göra med PVC-avfallet? Redovisning av ett regeringsuppdrag, Naturvårdsverket, rapport 4594, juni 1996). Verket anser att samma krav skall ställas på deponering av PVC som på annat avfall och att emissionerna från deponerad PVC inte verkar utgöra något stort miljöproblem. Detta har vunnit ytterligare stöd i senare undersökningar, se ett till överklagandet bilagt utdrag från utredningen "Behaviour of PVC Products in Landfilled Municipal Solid Waste at Different Temperatures" från 2000 samt kommentarer härtill i Science Direct och Lägesrapport för PVC från PVC Forum. Sistnämnda utredning visar att deponerat PVC material är förhållandevis stabilt så länge det inte upphettas.

Marken på fastigheten Segelbåten 2 är inte, på grund av åtgärder från bolaget, så förorenad att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö och 10 kap. miljöbalken är därmed inte tillämpligt. För den händelse fastigheten skulle vara förorenad med annat material än PVC och 10 kap. miljöbalken skulle anses tillämpligt skall bolagets ansvar för eventuella utrednings- och efterbehandlingsarbeten begränsas till vad som svarar mot bolagets bidrag till föroreningen och med hänsyn till att bolagets tillförande av PVC-material på fastigheten upphörde redan 1966.

Länsstyrelsen i Blekinge län har motsatt sig det som bolaget yrkat och anfört följande.

Bolaget anger att det avfall, som uppkom på den tiden när bolaget gjorde sig kvitt avfallet genom att placera det på den plats som föreläggandet avser, bestod av spill i form av avskuren remsa av plastmatta och visst spill som uppkom vid uppstart och avslut av varje körning. Bolaget anger att sådant spill numera återanvänds i processen till största delen. Dessutom hänvisar bolaget till utredningar som har gjorts i sen tid och som gäller deponering av PVC-avfall och som visar att miljöproblemen med sådan deponering bedöms vara små så länge avfallet inte upphettas. Länsstyrelsen invänder inte mot detta men anser att följande också behöver beaktas i detta ärende.

- Under 1980-talet uppmärksammade Länsstyrelsen att större mängder avfall från bolagets produktion av plastmattor deponerades på kommunens deponi i Angelskog. Anledningen till att Länsstyrelsen särskilt uppmärksammade detta var att detta avfall påverkades av bränder. Mattavfallet var mycket skrymmande och ett resultat av bränderna var att volymen reducerades kraftigt. Under åren 1966-67 placerade bolaget sitt avfall från mattillverkningen i en nedlagd grustäkt i Ebbamåla. Såvitt Länsstyrelsen kan bedöma samlades en förhållandevis stor mängd avfall under de två åren och 1967 brann en stor del av avfallet upp. Kvittblivningen av bolagets avfall på fastigheten Segelbåten 2 i Ronneby hamn pågick enligt Länsstyrelsens utredning från slutet av 1940-talet till dess att avfallet i stället transporterades till Ebbamåla. Det är en ansenlig tid, som med hänsyn till vad som ovan sagts om volymer samt storleken på de ytor som använts till kvittblivningen på Segelbåten 2, ger Länsstyrelsen anledning att starkt misstänka att också en del av det avfallet kan ha minskat genom bränder. I samband med utredningen av bränderna på Angelskogsdeponin diskuterades frågan om mattavfallet kunde självantända men frågan fick inte något helt säkert svar. Främst misstänktes dock att annat avfall orsakade självantändning. Orsaken till branden i Ebbamåla kunde inte klarläggas. Länsstyrelsen har inte hittat några uppgifter om avfallshandlingen och eventuella bränder i avfallet på Segelbåten 2. Även om man kan utesluta självantändning anser Länsstyrelsen att det inte kan uteslutas att det förekom bränder också på denna plats. Att bränna brännbart avfall i egen regi var helt enkelt ett vanligt sätt för industriföretag att göra sig kvitt sådant avfall fram till dess man övergick till att lämna det till kommunalt omhändertagande. När det gäller bolagets avfall anlätades kommunala deponier först efter branden i Ebbamåla 1967. Kommunerna fortsatte i allmänhet att bränna en del brännbart avfall i anslutning till sina deponier vanligtvis tills tillsynsmyndigheterna reagerade vilket till större delen skedde under 1980-talet, men när det gällde de uppmärksammade bränderna i PVC-avfall på Angelskogsdeponin i slutet av 1980-talet bör det påpekas att det inte framkom någonting som tydde på att det var fråga om anlagda bränder,
- Länsstyrelsens erfarenheter av industriproduktion visar att det inte bara är felaktiga färdiga produkter som kasseras. När råvaror blandas uppkommer också felaktiga blandningar som kasseras. Dessutom uppkommer spill ge-

nom olyckshändelser eller slarv och ofta används också betydande mängder andra kemikalier t.ex. till rengöring och underhåll. Så vitt Länsstyrelsen har kunnat utröna har bolaget också haft ett eget utvecklingslaboratorium i Ronneby hamn, men Länsstyrelsen är osäker på när det startade,

- De råvaror som används till mattillverkningen numera är inte exakt samma som användes på den tiden som det är fråga om. Bl.a. användes oxider av tungmetaller som färgpigment på den tiden. Även andra mjukgörare än de som används nu, åtminstone klorparaffiner, har använts i stor omfattning,
- Genom undersökning har det visats att avfallet från bolaget har orsakat allvarliga föroreningar av tungmetaller i både grundvatten och ytvatten i Ebbamåla,
- Bolaget anger att kantspillet och spill som uppkommer i samband med start och stopp i tillverkningslinjen numera återanvänds till större delen. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att uppmärksamma att industriföretagen generellt har bedrivit ett målmedvetet arbete under senare årtionden för att minska avfallsmängderna. Syftet har varit att motverka kostnadsökningar som följt av ett successivt utvecklat regelverk och i många fall också som ett resultat av en ökad medvetenhet om miljöstörningar i kombination med en vilja att göra något åt problemet. På den tiden när bolaget placerade avfallet på Segelbåten 2 fanns varken regelverket eller den nämnda medvetenheten,

Så vitt Länsstyrelsen har kunnat utreda har bolaget förutom PVC-mattor för golv även tillverkat plastfolie och vinylasbestskivor under den tid som deponering av avfall skedde på det område som nu utgör Segelbåten 2.

Mot bakgrund av de omständigheter som Länsstyrelsen redovisat ovan anser Länsstyrelsen att de utredningar gällande deponering av PVC-avfall, som bolaget åberopar i sitt överklagande, inte är lämpliga som grund för bedömningar avseende behov av att undersöka föroreningar inom Segelbåten 2. De åberopade utredningarna är dessutom, såvitt Länsstyrelsen uppfattar rätt, främst avsedda till att bedöma kasserade PVC-produkter i nutida hushållsavfall när det gäller effekter och lämpligt omhändertagande. Länsstyrelsen anser att det inte är lämpligt att likställa koncentrerat industriavfall med hushållsavfall och i synnerhet inte när industriavfallet uppkom i mitten på förra århundradet som det är fråga om när det gäller Segelbåten 2. Den kultur som rådde för 40 - 50 år sedan och de kunskaper som då fanns skiljde sig mycket från nuvarande förhållanden. Vidare har allvarliga föroreningar konstaterats i Ebbamåla som följt av att avfallet deponerades där vilket dessutom skedde under mycket kortare tid än den tid under vilken deponeringen på Segelbåten 2 pågick.

Länsstyrelsen bilägger till yttrandet utdrag ur ärendena 242-4425-91 och 2420-3320-90, av vilka framgår bedömningar om självantändning, vissa innehåll i avfallet samt avfallsmängder från plastindustrierna i Ronneby hamn och även uppgifter om att mängderna har minskat och att ytterligare minskningar avses ske. Allt gäller dock situationen kring 1990. Då hade klorparaffinanvändningen upphört och förmodligen också användningen av tungmetaller som färgpigment.

Bolaget anser att 10 kap. miljöbalken inte är tillämpligt vilket bolaget grundar på uppfattningen att marken inte är så förorenad att den utgör en risk för människors hälsa eller miljön. Länsstyrelsen uppfattar detta så att bolaget inte menar att det inte alls finns några föroreningar utan i stället att föroreningarna inte är tillräckligt allvarliga. När det gäller föroreningarnas skadlighet för människor eller miljön anser Länsstyrelsen, med hänvisning till resultatet av undersökningen i Ebbamåla och övriga omständigheter och förhållanden som redovisats ovan och i den Mifo fas 1-utredning som utförts, att Länsstyrelsen i tillräcklig grad har visat att det finns en risk för sådan skada som anges i 10 kap. 1 § miljöbalken. På grund av detta anser Länsstyrelsen att krav på undersökningar kan ställas. Länsstyrelsen vill i sammanhanget också särskilt framhålla att det överklagade föreläggandet gäller en begränsad översiktlig undersökning enligt den etablerade metodiken, MIFO fas 2, som beskrivs i Naturvårdsverkets rapport 4918 "Metodik för inventering av förorenade områden".

Bolaget begär också att dess ansvar för eventuella utrednings- och efterbehandlingsarbeten skall begränsas till vad som svarar mot bolagets bidrag till föroreningen. Länsstyrelsen har inte kunnat finna något som tyder på att någon annan har deponerat avfall på platsen. Bolaget ägde marken där deponeringen skedde samt byggde fabriken och bedrev tillverkning där. Men verksamheten har senare delats så att folietillverkningen numera bedrivs av ett annat bolag, Riflex Film (tidigare Rieber Folie), som också äger fastigheten Segelbåten 2, medan bolaget har begränsat sin verksamhet till ett område söder därom. Det bedöms innebära att Riflex Film sannolikt är delansvarig verksamhetsutövare och också har ett ansvar i egenskap av fastighetsägare. Emellertid bedömer Länsstyrelsen utifrån nuvarande misstankar om

föreningssituationen, baserad på undersökningen i Ebbamåla och innebärande att det är tungmetaller från mattillverkningen som är den viktigaste föreningen, att bolaget har den större delen av ansvaret. Av de till yttrandet bifogade handlingarna framgår också att avfallet från folietillverkningen var mycket mindre än det som kom från mattillverkningen vilket ytterligare talar för att bolaget är den viktigaste verksamhetsutövaren när det gäller misstänkta föreningar. Länsstyrelsen anser därför att kravet på begränsade översiktliga undersökningar bör riktas enbart mot bolaget. Länsstyrelsen anser dessutom att det är mest lämpligt att göra så dels därför att bolaget har mycket bättre kännedom om mattillverkningen och den tidiga historiken än vad Reflex Film har, dels därför att bolaget också skall utföra undersökningar i Ebbamåla enligt Miljödomstolens dom den 9 mars 2007 (mål nr M3328-06), om det vinner laga kraft. Det bedömer Länsstyrelsen kunna ge möjlighet till samordningsvinster.

Bolaget begär vidare att dess ansvar för eventuella utrednings- och efterbehandlingsarbeten skall begränsas med hänsyn till att bolagets kvittblivning av PVC-material på fastigheten upphörde 1966. Med hänvisning till Miljööverdomstolens dom den 29 juni 2006 (mål nr M816-05) anser Länsstyrelsen att kravet på översiktliga undersökningar är skäligt trots den tid som förflutit sedan deponeringen skedde.

Beträffande de överväganden som skett när det gäller avfallet och föreningarna i Ebbamåla hänvisar Länsstyrelsen till Miljödomstolens dom den 9 mars 2007 (mål nr M3328-06).

Tarkett AB har vidhållit att Länsstyrelsens beslut saknar grund i miljöbalken och därför skall upphävas. Bolaget har anfört följande.

Att produktionsrester fram till 1966 användes för utfyllnadsändamål i fabriken närhet innebär inte med automatik att området är så förorenat att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Det finns inte något som talar för att förbränning av produktionsresterna skall ha skett på området. Två omständigheter talar dessutom mot det;

1. Utfyllnaden skedde i ett sankt område för att det skulle kunna användas för industriell verksamhet. Detta har också skett genom att en fabriksanläggning uppförts på platsen. Det fanns därför ingen anledning att minska utfyllnadsvolymerna då de behövdes för att nyttiggöra området,
2. Att elda produktionsrester alldeles intill produktionsanläggningen hade varit att riskera antändning och därmed hela verksamheten.

Länsstyrelsens hypotes att en del av avfallet kan ha minskats genom bränder är inte rimlig med hänsyn till syftet med utfyllnaden som med risken för att elden skulle nå produktionsanläggningen och hela verksamheten skulle brinna ned. Länsstyrelsen anger också själv i sin skrivelse att den inte hittat några uppgifter om avfallshanteringen och eventuella bränder på Segelbåten 2.

Länsstyrelsen har jämfört med resultaten av de prover som tagits i Ebbamåla. Fastigheten Segelbåten 2 och fastigheterna i Ebbamåla skiljer sig åt genom att det i Ebbamåla även fanns andra avfallslämnare, vilket det inte gjorde på fastigheten Segelbåten 2. Därutöver har det brunnit i Ebbamåla vilket gjort att föroreningar från såväl produktionsavfallet som avfall från andra avlämnare spridits i området. Resultaten från Ebbamålafastigheterna kan därmed inte användas avseende Segelbåten 2.

Länsstyrelsen anger att beslutet endast avser undersökningar enligt MIFO fas 2 och menar därmed att föreläggandet skulle vara av begränsad betydelse för bolaget. Bolaget anser dock att i avsaknad av några reella omständigheter som talar för att området är så förorenat att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (jfr 10 kap. 1 § miljöbalken) så är även de kostnader som är förenade med de undersökningar Länsstyrelsen vill ha utförda, inte rimliga att kräva vid en ekonomisk bedömning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. Länsstyrelsens argument "att det inte kan uteslutas att det förekom bränder också på denna plats" är inte en omständighet som skall ligga till grund för ett föreläggande för en verksamhetsutövare att genomföra en så pass omfattande utredning som MIFO fas 2 de facto är.

Länsstyrelsen i Blekinge län har vidhållit sin tidigare redovisade inställning i målet och i övrigt anfört bl.a. följande.

Bolaget anser att det förhållandet att produktionsrester användes för utfyllnadsändamål inte med automatik innebär att området är så förorenat att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Länsstyrelsen har ingen annan uppfattning, men anser att man inte kan veta hur det förhåller sig utan att göra erforderliga undersökningar.

Bolaget utvecklar i skrivelsen sin syn på ovanstående genom att redovisa två omständigheter som enligt bolagets uppfattning talar emot att det skulle ha skett förbränning av produktionsrester på platsen. Dels anser bolaget att det inte fanns någon anledning att minska utfyllnadsvolymerna då de behövdes för att nyttiggöra området, dels hade förbränning av avfall inneburit att man hade riskerat att antända produktionsanläggningen och därmed riskerat hela verksamheten. Länsstyrelsen anser mot bakgrund av vad som redovisats genom Länsstyrelsens yttrande daterat den 29 mars 2007 beträffande avfallsvolymer som lämnats till kommunens avfallsdeponi i Angelskog samt uppskattade volymer avfall som deponerats i Ebbamåla under mycket kort tid samt de ytor som använts till deponering av avfall inom fastigheten Segelbåten 2 under lång tid att det inte kan uteslutas att det fanns behov av att minska avfallsmängderna som placerades där. Egentligen anser Länsstyrelsen att det finns starka misstankar om att det skedde. Enligt Länsstyrelsens erfarenhet var förbränning det vanligaste sättet att minska volymer av brännbart avfall. Länsstyrelsen bifogar en enkätskrivelse daterad den 18 oktober 1967, som ger uttryck för att det allmänt fanns problem för samhället att hantera de stora avfallsmängderna som kom från industrierna vid denna tid. Länsstyrelsen har under den korta tid som frågan varit väckt inte kunnat finna motsvarande skrivelse som kan misstänkas ha skickats till Tarkett och inte det svar som eventuellt lämnats. Enkäten tycks inte vara diarieförd. När det gäller de avfallsvolymer som det kan vara fråga om på Segelbåten 2 och bedömningarna avseende möjligheten att det har skett förbränning av avfall vill Länsstyrelsen lämna ytterligare förtydliganden enligt följande. Personer anställda av bolaget och Reflex Film AB har pekat ut två platser inom fastigheten där avfall troligtvis har deponerats enligt en till yttrandet bifogad karta. Den norra deponin kan numera skönjas som en svagt välvd yta medan den södra deponin inte alls framträder topografiskt sett. Av bifogat flygfoto från 1940 drar Länsstyrel-

sen slutsatsen att platsen där den norra deponin är belägen knappast kan ha varit ett kärr utan tycks ha använts till odling före det att den togs i bruk för deponering av avfall. Länsstyrelsen bedömer därför att deponins mäktighet knappast nämnvärt kan överstiga en meter. Länsstyrelsens bedömning är därför att det är en volymmässigt sett liten deponi och det var där avfallet från produktionen av plastmattor deponerades i varje fall under drygt 10 år (1955-1966) därför att den södra deponin var då inte tillgänglig på grund av att den nya fabriken stod där. Den södra deponin kan däremot delvis ha placerats i ett kärrliknande område av flygfotot att döma. Där kan finnas avfall från den tidiga plastmatteproduktionen under 4-5 år (1947 - ca 1952) och ytterligare 1 år när det gäller delar som byggdes över när fabriken byggdes till. För övrigt är det förmodligen fråga om avfall från sågverket och den trägolvsstillverkning, som bedrevs där bolaget numera har sin verksamhet, som har deponerats på den södra deponin. Mot bakgrund av de avfallsmängder som uppskattas ha deponerats i Ebbamåla under 1 -2 år, mer generella kunskaper om problem med stora avfallsmängder från industrierna vid denna tid och att det bedrivits ett målmedvetet arbete med att minska avfallsmängderna under årtiondena därefter samt vad som redovisats beträffande de avfallsmängder som bolaget senare lämnade till Angelskogsdeponin anser Länsstyrelsen att mycket talar för att utrymmet på den norra deponin var för litet för de avfallsmängder som uppkom under den aktuella tioårsperioden. Därför är det enligt Länsstyrelsens bedömning troligt att det fanns ett behov av att minska volymen på det avfall som deponerades på den norra deponin oavsett eventuellt behov av att göra utfyllnad för att senare nyttiggöra området.

Beträffande risk för att produktionslokalerna skulle antändas på grund av avfallsförbränning anser Länsstyrelsen att det tekniskt sett, mycket väl kan ha varit möjligt att utföra en kontrollerad förbränning av mindre mängder i taget utan att sådan risk uppstod. Detta genom att utföra förbränningen i den nordöstra delen av fastigheten (där den norra deponin finns) i en grävd grop eller plåtugn som var de vanligaste sätten att utföra avfallsförbränning vid denna tid enligt Länsstyrelsens erfarenhet och genom att välja eldningstillfälle när vindriktningen överensstämde med den förhärskande vindriktningen (sydvästlig vind).

Bolaget anser att resultaten av provtagningen på fastigheterna i Ebbamåla och analyser av proverna inte kan användas som jämförelse när det gäller Segelbåten 2. Bolaget anger två skäl, dels att det fanns andra avfallslämnare i Ebbamålafallet vilket det inte gjorde när det gäller Segelbåten 2, dels att det har brunnit i Ebbamåla varigenom föroreningar spridits i området. I överklagningsärendet som gäller Ebbamåla har Länsstyrelsen framfört till domstolen att det inte har framkommit något som tyder på att någon annan än Tarkett har deponerat avfall där. Länsstyrelsens bedömning i den frågan är oförändrad. När det gäller bränder i avfallet som finns på Segelbåten 2 har Länsstyrelsens inställning redovisats ovan. Länsstyrelsen menar att man inte kan utesluta att avfallsförbränning har skett på Segelbåten 2. Länsstyrelsen anser dessutom att det finns andra förhållanden som behöver beaktas. Det har antagits att branden i Ebbamåladeponin har spelat stor roll för föroreningssituationen. Orsaken är att det har antagits att en större del av tungmetallerna har varit bundna i de kasserade mattorna och frigjorts genom branden. Detta är emellertid en arbetshypotes som inte på något sätt är bevisad. I yttrandet daterat den 29 mars 2007 har Länsstyrelsen pekat på att i industriproduktion allmänt är det inte bara färdiga produkter med fel som kasseras. När råvaror blandas uppkommer också felaktiga blandningar som kasseras och det uppkommer spill genom olyckshändelser eller slarv. Rengöring och underhåll skapar också avfall. Det har inte framkommit något som motsäger att tungmetalloxiderna som användes som färgpigment inte kan ha förekommit i sådan form i dessa andra avfall att de kan ha spridit sig med vatten utan inverkan av brand. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att beakta den möjligheten.

Bolaget anser med hänvisning till 2 kap. 7 § miljöbalken att det inte är ekonomiskt rimligt att kräva de undersökningar som Länsstyrelsen vill ha utförda. Som skäl anges avsaknad av reella omständigheter som talar för att området är så förorenat att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller för miljön. Vid jämförelse med de krav som numera ställs på kontroll av deponier anser Länsstyrelsen att kravet på en mindre engångsundersökning är både rimligt och måttfullt. Själva förekomsten av en deponi, som i det här fallet använts för kvittblivning av produktionsrester från en industri som, så vitt har kunnat utredas, i sin produktion

har använt råvaror som bl.a. innehöll tungmetaller, klorparaffiner och andra mjukgörare och på vilken det också kanske har dumpats laboratorieavfall är en verklig omständighet som motiverar att det utreds om det finns någon risk för människors hälsa eller miljön. Enligt nu rådande uppfattning, som även gäller mindre kontroversiella deponier för icke farligt avfall och som kommer till uttryck i 33 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall, är det befogat att verksamhetsutövaren ser till att det i minst 30 år eller den längre tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, vidtas de åtgärder för underhåll, övervakning och kontroll som behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Som regel är sådan kontroll periodiskt återkommande och omfattar bl.a. kontroll av förorenings spridningen. Kontroll under så lång tid kräver betydligt större ekonomiska insatser än vad som behövs för genomförandet av en MIFO-undersökning i ett fåtal punkter som det kan bli fråga om genom det föreläggande som lämnats. Länsstyrelsen vill betona att en undersökning enligt MIFO fas 2 endast syftar till att klarlägga om det finns någon förorening och om det har skett någon förorenings spridning. Om misstankarna bekräftas kan det behövas ytterligare mer detaljerade undersökningar, men sådana undersökningar omfattas inte av det lämnade föreläggandet.

Tarkett AB har vidhållit sin tidigare inställning.

DOMSKÄL

Genom det underlag som finns i målet får det anses visat att bolaget genom sin verksamhet orsakat sådana föroreningar på fastigheten Segelbåten 2 som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Det är därvid att märka att även om deponin inte nu används, betraktas den som en pågående miljöfarlig verksamhet då det finns en risk för påverkan på omgivningen genom läckage av t.ex. förorenat vatten. Att verkningarna av deponiverksamheten kvarstår framgår av Länsstyrelsens utredning som visar att risken för spridning till grundvatten av tungmetallerna kadmium, nickel och bly i området är stor och att risken för spridning av tungmetallerna bly och nickel till ytvatten i området (fastigheten Ebbamåla **1:11**) är mycket stor. Markområdet för industrideponin får därmed anses som förorenad. Föroreningen är av sådant slag att den medför i vart fall en olägenhet för

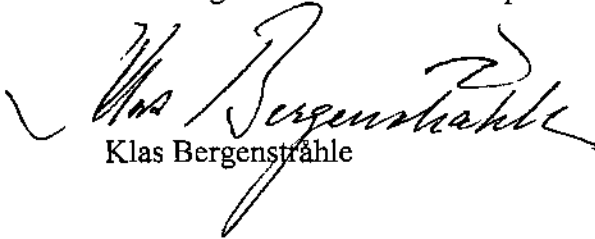
miljön. Reglerna i 10 kap. miljöbalken är således fullt tillämpliga parallellt med tillsynsbestämmelserna i 26 kap. 9 § miljöbalken.

Ansvaret mellan flera verksamhetsutövare är solidariskt enligt 10 kap. 6 § miljöbalken. Krav om efterbehandlingsåtgärd kan således riktas mot vem som helst av dem som bedrivit eller bedriver verksamheten. I efterbehandlingsansvaret ingår också det inledande ansvaret för utredningar om och kartläggning av föroreningarna. Någon utredning av samtliga verksamhetsutövares del i föroreningen behöver inte göras av tillsynsmyndigheten i vidare mån än för att kunna bedöma skäligheten i den enskilde verksamhetsutövares ansvar. Den utredning som gjorts är tillräcklig för denna bedömning. Fördelningen av det solidariska ansvaret verksamhetsutövarna emellan får prövas av miljödomstol på talan av någon av de solidariskt ansvariga, se 20 kap. 2 § 7 p. miljöbalken. Miljödomstolen instämmer därmed i Länsstyrelsens bedömning att bolaget är rätt adressat för förelägandet.

En verksamhetsutövare kan emellertid inte göras ansvarig för andra åtgärder och utredningar än de som anses skäligen vid en bedömning enligt 10 kap. 4 § miljöbalken. Nämda lagrum syftar till att det skall ske en samlad bedömning av samtliga föreliggande omständigheter, vilket kan leda till fullt eller jämkat ansvar. Undersökningsplanen och undersökningarna syftar till att klarlägga om det finns någon förorening och om det har skett någon föroreningsspridning. Det slutliga ansvaret för efterbehandling kan fastställas först då detta underlag är komplett. Med beaktande av detta instämmer Miljödomstolen i den skälighetsbedömning som Länsstyrelsen gjort och anser att bolaget skall åläggas att utföra de aktuella undersökningarna. Överklagandet skall därför avslås. Tidpunkten för redovisning av undersökningsplanen och resultaten från undersökningarna skall dock flyttas fram på sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (prövningstillstånd krävs)

Överklagande senast den 12 september 2007.

Klas Bergenstråhle

Bertil Varenius

I avgörandet har deltagit rådmannen Klas Bergenstråhle, ordförande, och miljørådet Bertil Varenius. Målet har handlagts av Kenneth Pettersson.

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Funktionen för Föreerade
Områden
Matz Jönsson
0455/87170
e-post:matz.jonsson@k.lst.se

BESLUT

2007-01-12

BILAGA 1

1 (4)

Dnr 575-301-07

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Miljödombstolen

Tarkett AB
372 81 Ronneby

Ink. 2007-02-16

Akt. M 463 / 07
Aktbil. 2 rot. 10

**Föreläggande om utredning av föroreningssituationen och spridningsförut-
sättningarna från industrideponin på fastigheten Segelbåten 2 i Ronneby
hamn, Ronneby kommun.**

Beslut

Tarkett AB (org nr 556003-9967) föreläggs med stöd av 26 kap 9 § miljöbalken (1998:808) samt med hänvisning till 2 kap 8 § och 10 kap 1-2, 4 och 8 §§ miljöbalken att utföra följande utredningar.

Undersökningar av föroreningar, som uppkommit som en följd av bolagets deponering av avfall på fastigheten Segelbåten 2. Undersökningen ska utföras i den omfattning som behövs för att tydligt kartlägga de misstänkta föroreningarna i mark och grundvatten. Utredningen skall i omfattning motsvara en MIFO fas-2 utredning enligt Naturvårdsverkets rapport 4918 "Metodik för inventering av Föreerade områden", och vid behov även omfatta områden utanför den nämnda fastigheten.

Bolaget föreläggs också med stöd av ovan nämnda lagrum att utföra utredningen enligt ovan i överensstämmelse med följande närmare anvisningar:

1. Bolaget skall samråda med länsstyrelsen avseende undersökningarnas genomförande och för det ändamålet redovisa en motiverad undersökningsplan som beaktar länsstyrelsens genomförda MIFO fas 1 – inventering, bilaga 1. Undersökningspunkterna skall visas på karta. Planen skall klargöra följande:
 - vilka medier som skall provtas eller mätas i de olika punkterna
 - på vilka djup, räknat från markytan som proverna skall tas eller mätningarna utföras
 - vilka analyser som skall utföras på de olika proverna
 - vilka mätningar som skall göras i punkterna.

Undersökningsplanen med motiveringar skall redovisas skriftligt till länsstyrelsen senast 2007-06-31.

2. De olika delmomenten ska i tillämpliga delar, utföras enligt Naturvårdsverkets kvalitetsmanual "Efterbehandling av förorenade områden – Kvalitetsmanual för användning och hantering av bidrag till efterbehandling och sanering" utgåva 2.

Postadress
SE-371 86 KARLSKRONA

Besöksadress
Ronnebygatan 22

Telefon/Telefax
0455-870 00
0455-870 04

E-post/webbplats:
lansstyrelsen@k.lst.se
www.k.lst.se

Org.nr
202100-2320

2007-01-12
[Signature]

3. Deponins eller deponiernas gränser skall utredas. Vidare skall undersökningen innefatta en noggrann kemisk/fysikalisk karaktärisering av misstänkta föroreningar. Analyserna skall omfatta de parametrar som anges i tabell 12, basprogram i Naturvårdsverkets rapport 4918 "Metodik för inventering av förorenade områden". Tilläggsparametrar som också skall analyseras är klorparaffiner, ftalater, lösningsmedel (både klorerade och icke klorerade), samt PVC och dess nedbrytningsprodukter. När det gäller analyser på grundvatten skall även microtox analyseras (tabell 13). Undersökningen skall dessutom omfatta de hydrogeologiska förhållandena på platsen i den utsträckning som behövs för att medge säkra bedömningsresultat avseende spridningsförutsättningarna.
4. Undersökningen ska utföras av personer som har dokumenterad erfarenhet och annan kompetens avseende utredning av förorenade områden enligt de vägledningar som finns, varav de som är av central betydelse har sammanfattats i bifogad information daterad 2005-10-07, "Referenser och vägledningar avseende undersökningar och utvärderingar av undersökningar", bilaga 2.
5. Arbetet med undersökningen får inte påbörjas förrän länsstyrelsen har kontrollerat och godkänt att den inlämnade provtagningsplanen uppfyller kraven enligt detta föreläggande eller lämnat föreläggande om kompletteringar eller ändringar som därefter godkänts.
6. Resultatet av utredningen skall vara länsstyrelsen tillhanda senast 2008-06-30. Behövs mer tid skall skriftligt medgivande begäras av länsstyrelsen senast 2008-03-31. Begäran om förlängd tid skall motiveras.

Redogörelse för ärendet

Stora delar av det aktuella området var kärr/sumpmark innan marken togs i anspråk. För att kunna använda området behövde det fyllas ut. Det finns inga närmare uppgifter om vad utfyllnaden består av, men det är klarlagt att Tarkett använde åtminstone delar av området som avfallstipp från slutet av 1940-talet till som längst 1966. Fyllnadsmassorna på ytan har varierande tjocklek och under fyllningen förväntas gytta, lera och morän. Det finns tämligen säkra uppgifter om att den nordöstra delen av området användes som deponi. Vid arbetet med ny detaljplan 2005 framkom uppgifter om att Tarkett tippat avfall även på den plats där Reflex Films huvudbyggnad ligger idag och att delar av fabriken ligger ovanpå deponimassorna. Det råder alltså osäkerhet om var på området deponin är belägen. Båda dessa uppgifter eller en kombination av dem kan vara de faktiska förhållandena. De korrekta omständigheterna skall klarläggas genom ovan nämnda undersökning.

Länsstyrelsen har utfört en MIFO fas 1-utredning enligt Naturvårdsverkets rapport 4918. Resultatet blev att området bedömdes tillhöra riskklass 2, den näst högsta riskklassen. Utredningen har kommunicerats med Bolaget 2006-06-02.

Länsstyrelsen meddelade vid ett möte med Tarkett 2006-06-21 att ett helhetsgrepp skulle tas på verksamheterna i Ronneby Hamn och att länsstyrelsen i och med detta övervägde att rikta föreläggande mot Bolaget att undersöka deponin på Segelbåten 2. Bolaget har tillställts mötesanteckningar från detta möte.

Motiveringar

Enligt 26 kap 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av balken skall efterlevas. Bestämmelsen ger tillsynsmyndigheten möjlighet att förelägga den verksamhetsutövare, som anses vara ansvarig för utredning och efterbehandling av förorenade områden enligt bestämmelserna i 10 kap miljöbalken att utreda föroreningssituationen. Länsstyrelsen har gjort en ansvarsbedömning i ärendet som bifogas föreläggandet, bilaga 3.

Det råder ingen osäkerhet om att det var Bolaget som deponerade avfall på den aktuella platsen. Det finns uppgifter om att förpackningsmaterial och produktionsrester deponerades i kärret och det är, enligt länsstyrelsens bedömning, troligt att överblivna processkemikalier följde med det övriga avfallet till deponin. Kvittblivning av avfall har varit en del av bolagets verksamhet. När Bolaget slutade att lägga avfallet på nuvarande Reflex Films område i Ronneby Hamn transporterades det till deponin i Ebbamåla och senare kördes avfallet till de kommunala deponierna Hasselstad och Risatorp. När Angelskogstippen togs i bruk, kördes avfallet dit.

Den miljöfarliga verksamheten som har orsakat den misstänkta föroreningen pågår alljämt. Vidare är länsstyrelsen tillsynsmyndighet för den miljöfarliga verksamheten idag. Av detta följer enligt punkten B5 i bilagan till förordning (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken att länsstyrelsen även är tillsynsmyndighet för de förorenade områden som den miljöfarliga verksamheten kan ha orsakat.

Länsstyrelsen har, genom den utförda ansvarsbedömningen, bilaga 3, dragit slutsatsen att bolaget är rätt adressat för detta föreläggande.

Genom den utförda ansvarsbedömningen är det klarlagt att den faktiska driften av verksamheten har pågått efter den 30:e juni 1969. Med utgångspunkt i avgöranden i miljööverdomstolen bedömer länsstyrelsen det skäligt att undersökningar och andra utredningar av förorenade områden orsakade av verksamheten bekostas av verksamhetsutövaren. Ansvar för utredning av det förorenade område som uppkommit genom bolagets verksamhet kan därmed krävas.

Överväganden om en undersökningsplan får närmare utvisa vilka ämnen som behöver uppmärksammas och vilka analyser som krävs, men utifrån de uppgifter som finns bör utgångspunkten vara att de misstänkta föroreningarna består av lösningsmedel, PVC (samt dess nedbrytningsprodukter) samt tungmetaller och mjukgörare (ftalater och klorparaffiner). Därutöver behövs enligt länsstyrelsens mening en grundläggande kemisk-fysikalisk undersökning av jord och grundvatten samt microtoxanalyser på grundvatten enligt Naturvårdsverkets vägledning om inventering av förorenade områden, rapporten 4918, för att eliminera de osäkerheter som finns och för att uppfylla de krav som följer av försiktighetsprincipen.

Tillsynsavgift

Länsstyrelsen är, enligt 7 kap. §§ 5 och 7, förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken skyldig att ta ut tillsynsavgift av den som är efterbehandlingsansvarig. Följande gäller angående tillsynsavgiften.

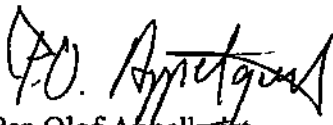
Enligt nämnda bestämmelser ska en avgift om 800 kr för varje hel timmes handläggningstid betalas för länsstyrelsens tillsyn och hantering av ärendet. Restid som vid ett och samma resetillfälle inte överstiger 2 timmar räknas som handläggningstid. Avgift ska inte tas ut om kostnaden för länsstyrelsens arbete täcks genom schablonavgift enligt 2 kap. i nämnda förordning.

Länsstyrelsen meddelar bolaget att det kan bli aktuellt att debitera ytterligare avgift utöver schablonavgiften med anledning av den utökade tillsynsinsats som föreläggandet orsakar.

Hur man överklagar

Detta beslut överklagas hos tingsrätten i Växjö, Miljödomstolen, se bilaga 4.

I ärendet har deltagit avdelningsdirektör Per-Olof Appelkvist, beslutande, länsassessorn Karin Andersson och geolog Matz Jönsson, föredragande.

Per-Olof Appelkvist

Matz Jönsson

Bilagor

Bilaga 1 MIFO fas 1 – inventering

Bilaga 2 "Referenser och vägledningar avseende undersökningar och utvärderingar av undersökningar"

Bilaga 3 Preliminär utredning om ansvar för undersökningar av förorenat område enligt 10 kap. miljöbalken

Bilaga 4 Hur man överklagar länsstyrelsens beslut

Kopia utan bilagor till

Miljö- och Hälsoskyddsnämnden i Ronneby kommun

Riflex Film AB

POA

MATJO

KAAN

Pärmen utgående skrivelser, förorenade områden

Akten